

OBRтни VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva dravske banovine

»OBRтни VESTNIK«

Izhaja tedensko, in sicer vsak petek in stane:

celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna številka Din 1.—GLASILO OKROŽNIH ODBOROV,
OBRтNIH ZDRUŽENJ IN OBRтNIH DRUŠTEV DRAVSKE BANOVINE

Uredništvo in upravištvo: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se
ne vračajo. Ponatiski dovoljeni
le z navedbo vira.Številka pri poštni hranilnici,
podružnici v Ljubljani 10.860.

XVI. letnik.

V LJUBLJANI, dne 12. maja 1933.

Štev. 11.

Obrtniške rubežni

Znanó je dejstvo, da se danes rubežni izvajajo bolj pogosto in z večjo strogoštno, kakor kdakoli prej. Ne le naši obrtniki, nego tudi veliki podjetniki, trgovci in gospodarji so zašli v tako težek denarni položaj, da le redko kateri zmorejo vsa bremena, večina pa niti enega dela istih. Te omlajane razmere pa vendar le ne pomenijo, da se naši mali pridobitni sloji ne zavedajo svojih dolžnosti napram državi. Nasprotno se oni z vsemi silami trudijo, da najprej zadostijo vsem svojim obvezam, pa četudi na škodo lastnega ugodnejšega življenja. Odrekajo se vsake odvečnosti v tej težki borbi za naš vsakdanji kruh.

Našega obrtnika je sedanjá beda zadelá najhujše. Medtem ko ima vsak, pa tudi najbomejši kmetovalec, vsaj streho nad svojo in glavami svoje družine in košček zemlje, ki mu prinaša najnujnejše življenjske potrebščine, je obrtnik brez vsega tega. Kmetovalec ne plačuje najemnine, zemlja mu rodi vse potrebno za hrano, s prebitkom priroda, katerega proda, dobi še vedno denarja za vsaj najskromnejše ostale potrebe. Obrtniki večinoma nimajo zemlje, še lastnih hiš ne imajo, pa vendar morajo s svojim pičlim zaslužkom, katerega izplačilo pa je v mnogih primerih sumljivo ali pa vsaj odgodeno do jeseni, ako kmet spravi in proda odvečne prideleke, plačevati, vse daljave, prehraniti sebe in družino in obnavljati kakor tudi izpopolnjevati svoje orodje. Medtem, ko je kmet danes kolikor toliko zaščiten, je obrtnik izpostavljen nemili usodi stalnih terjatev, rubežni in obupa.

Četudi zaradi nepravilnega nezakupnja svojih dobaviteljev mora skoro vsako matmanjšo za izvajanje obrti potrebno stvar takoj plačevati, mu vendar njegovi odjemalci ostajajo dolžni ne le teden ali dva, nego po več mesecev, pa se končno plačila sploh izognejo. Oslab-

ljenje kupne moči kmečkega konsumenta z ozirom na padec cen njegovih proizvodov ustvarja že itak nezaposlenost v obrtnikovi delavnici. Kmečki obrtnik pa mora dati na vero, če hoče imeti vsaj malo prometa. Medtem ko se denarni zavodi zavarujejo za svoja posojila z intabulacijami in menicami, mora upnik-obrtnik na slepo dati svoj trud in svoj znoj. Naš mali obrtnik se za par čevljev ali narejeno obleko ali drugo svoje delo ne more vknjižiti na posestvo, niti zavarovati z menico. Svoje delo torej katerega izvalja z izposojenim denarjem, mora dati drugim brezobresno na vero, s čimer postavlja v nevarnost samo glavico, svojemu upniku pa mora plačevati še visoke obresti. Kljub vsemu temu pa je najbolj nezavarovan.

Zgodili so se primeri, da je bilo obrtniku radi neplačanih davčnih zaostankov zamudljeno imetje in prodano kljub temu, da je ponujal del dolžne zaostale vsote. Zahtevano je bilo popolno pokrilitje vsega zaostalega zneska, česar obrtnik ni mogel izpolniti. Na dražbi dosežena vsota od prodaje pa pogosto ni dosegla niti tri četrtine dolžne, pa je na ta način bila oškodovana ne le država, nego uničen tudi sam obrtnik-davkoplačevalec in onemogočen za vsak daljnji zaslužek in delo.

Mislimo, da je jasno, kako težko delujejo lahko taki primeri na našega ubogega obrtnika. In enako jasna je nujno potrebna revizijska načina pri izterjevanju davčnih zaostankov.

Naš obrtnik se zaveda svojih dolžnosti napram državi, upa pa tudi, da mu bo država v takih težkih primerih uvidno priskočila na pomoč in mu olajšala plačilo zaostankov in sploh davščin, kakor tudi on mora do svojih odjemalcev biti uviden, ako sploh hoče živeti.

Ko se sklene učna pogodba, je združba ali občina (§ 258 odstavka 2.) dolžna skrbeti za to, da ustreza pogodba predpisom tega zakona. Če združba odreče vpis pogodbe in s tem priznanje veljavnosti pogodbe po javnem pravu, se sme nezadovoljna stranika, to je mojster kakor vajenec odnosno zastopnik, pritožiti na zbornico kot nadzorsveno oblastvo. Če pa občina odreče vpis pogodbe, gre pritožba na sresko oziroma mestno načelstvo kot nadzorsveno oblast. Omenjeni oblasti odločata na prvi stopnji, na drugi pa banska uprava. Poslednje navodilo naj se razume izrečno samo v stvareh, ki jih morata družba oziroma občina vršiti kot javno pravni korporaciji, torej nikakor ne v zasebno-pravnih stvareh. Če pa občina oziroma združba dovolita vpis v register vajencev, dasi pogodba ni v skladu s predpisi zakona, je vendarle nastalo učno razmerje, ki se mu mora priznati veljavnost dotlej, dokler nadzorsveno oblastvo ne izda nasprotno odločbo. Pri pomni se še, da se nadzorsvena odločba izda brez oziroma pritožbeno legitimacijo, pritožbeni rok ted. Zbornica na primer postopa po § 387 (1).

Ker se dogajajo primeri, da dobivajo vajenci poslovne knjižice, se opozarja, da vajensko razmerje vsebuje učna pogodba in šele pomočnik more dobiti poslovno knjižico. Kdo more dobiti poleg pomočnikov in pomožnih delavcev v obrtnih podjetjih poslovno knjižico, o tem se bodo izdala posebna navodila, čim bo dalo ministrstvo pojasnilo.

Poleg izpodbijanja odnosno razveljavljanja vpisa učne pogodbe pri združbi oziroma občini, pa zakon določa primere, ko učno razmerje prestane pred potekom časa. Tako vajenec sam (njegov zastopnik) kakor učni mojster imata pravico razdreti učno pogodbo bodisi **takoj**, brez odpovedi (§§ 272 in 273) bodisi proti 14dnevni odpovedi (§§ 274 in 275). Razlogi, zaradi katerih se mora razdreti učna pogodba po teh paragrafi, so zasebno-pravnega značaja in spadajo ti zahtevki na redno sodno pot. Poleg tega pa prestane samoposebi, ne šele po volji ene ali druge stranke pogodnice, po javno-pravnih predpisih učno razmerje, če nastopi kateri od razlogov, ki jih našteva § 271. Ti razlogi so:

1. če poteče učni čas,
2. ko je vajenec pozvan v kaderski rok,
3. če se je mojstru odvzela pravica imeti vajence,
4. kadar nastopi vzrok po § 255 (obsojbe zaradi zločinstva ali prestopka),
5. s smrtjo enega od pogodbenikov, razen če se obit po smrti mojstra lahko nadaljuje.

Prestane učnega razmerja se ima vsak čas po uradni dolžnosti ugotoviti itako v istančnem poslovanju združbe, občine in obče-upravnega oblastva.

Kakšna je nadaljnja usoda vajenca po prekinitvi učnega razmerja? Službodavec je dolžan izdati učencu potrdilo o trajanju učenja bodisi, da se je učenje dovršilo ali poprej prekinilo (§ 280). Če službodavec umre ali če učenec zaradi drugega zadržka ne more dobiti potrdila, ga izda združba oziroma občina, pri kateri je pogodba vpisana. Prestanek ali razveze učne pogodbe je vselej javiti združbi ali občini, varuh pa tudi varuškemu oblastvu (§ 279). Učna izpričevala, ki so se poprej izdajala pri združbah, se zdaj ne izdajajo več.

Če se je učno razmerje razvezalo predčasno brez učenčeve krivde, se mu prebiti čas šteje za učenje, ki ga ima še dovršiti, šteje se mu tako za istovrstni obrt kakor tudi za sorodni obrt (§ 31), ne pa tudi za povsem drugo stroko. Združba je dolžna (§ 278) poskrbeti na zahte-

vo učenca ali zastopnika, da se omogoči zaposlenje ali izučitev pri drugem službodavcu. Če pa se je učenje prekinilo po učenčevi krivdi, mora na predlog združbe ali občine pristojno obče-upravno oblastvo l. stopnje šele odločiti, koliko prejšnjega učnega časa se vajencu všteva in koliko ne. Prekinitev učnega časa je službodavec dolžan javiti združbi ali občini.

Obrtni zakon pozna v § 262 tudi nekako dispenzo za priznanje učnega časa, ki ga je vajenec dovršil na podstavu nezakonito sklenjene pogodbe. Odredbo izda obče-upravno oblastvo prve stopnje.

Zakon ima tudi določbe glede obiskovanja nadaljevalne šole odnosno obrtne šole za vajence. Neobiskovanje ali šolski neuspeh pooblašča pravkar omenjeno oblastvo, da podaljša učni čas za največ tri mesece. Spričevalo o obiskovanju take šole pa ima sicer vpliv samo pri oceni pogotov za pripustitev vajenca k pomočniškemu izpitu. Ko namreč poteče s pogodbo določeni učni čas, je mojster dolžan izdati že prej omenjeno potrdilo o dovršenem učnem času in istočasno izvršiti prijavo vajenca za pomočniški izpit pri pristojni združbi (oziroma okrožnem odboru), pri kateri prijavi je treba priložiti pravkar omenjeno mojstrov potrdilo o dovršenem času in izpričevalo obrtne oziroma nadaljevalne šole, na kar združba odloči, ali se vajenca k izpitu pripusti ali ne, in ga o tem obvesti. Pri pomni se, da se šteje pomočniška doba šele od dneva z uspehom dovršenega pomočniškega izpita, ne pa od dneva dovršene učne dobe in je zato vmesni čas za vajenca izgubljen. Če bi združba ne izdala rešitve o pripustitvi vajenca k izpitu v predpisanem roku, je zaradi zavlačevanja združni načelnik disciplinarno odgovoren Zbornici ali celo banski upravi (paragraf 289).

Končno je na tem mestu pojasniti, da se zgoraj ponovno omenjeni pravnopravni odnosi obravnavajo pri civilnih sodiščih. Zakon pa je ustanovil za spore iz zasebnopravnih razmerij med nameščenci in službodavci **razsodišča** (paragraf 343), ki se imajo sestavljati tako, da bo njihov predsednik šef obče-upravnega oblastva l. stopnje oziroma njegov namestnik, prisednika pa eden iz skupine službodavcev in eden iz skupine službojemnikov. Zoper razsodbo je dopustna tožba pri pristojnem sreskem sodišču. Za te spore pa ostane na področju ljubljanskega sodnega sreza v veljavi obrtno sodišče. Dokler se razsodišča ne ustanove, tudi združna razsodišča, ki imajo isto pristojnost kakor pravkar omenjeno, poslujejo pa samo takrat, če so se jim stranke izrečno pisмено podvrgle, sicer je pristojno splošno razsodišče — glede na § 385, odstavek 1., ne smejo poslujevati. Izdati se imajo še izvršilni predpisi.

Razstave

Razstava kemične in tehnološke delavnosti (industrijske in obrtne) v Beogradu se vrši v dneh 4.—15. junija 1933. Razstavo prireja klub kemičnih inženjrov in tehnologov po Zdruzanju jugoslovenskih inženjrov in arhitektov, sekcija Beograd. Razstava bo obsegala tele skupine: 1. Predelava poljedelskih proizvodov; 2. metalurški delavnosti; 3. kemična delavnosti; 4. kemična predelava lesa; 5. predelava usnja; 6. keramika, cement in plastične materije; 7. goriva; 8. predelava tekstilij. Po železnici je 50 odstotkov popusta. Najboljše informacije se dobe pri Zbornici za TOI v Ljubljani.

Učno razmerje rokodelskih vajencev

Okrožnica
kr. banske uprave vsem streskim in mestnim načelstvom ter sreski izpostavi
v Skofji Loki.

V vrsti navodil k izvedbi obrtne zakona je potreba pojasniti še novi pravni položaj v predmetni zadevi.

Vajence in njih razmerja tako privatno — kakor javnopravno obravnavajo v glavnem §§ 252 in sledeči: Zakon poudarja nameni vajenskega zapeljive takoj v prvem paragrafu in priznava položaj vajenca za razliko od pomožnih delavcev ne samo osebam, ki so sprejete v delo pri rokodelcu na podstavu učne pogodbe, ampak (§ 25 odst. 1. ne pa tudi § 29) v drugih obratih pridebe pravico, da se obravnavajo kot vajenci. V dvomu ali je dotična oseba vajenec ali ne glede na definicijo, ki jo daje § 252, odloča obče-upravno oblastvo l. stopnje, pa samo v tem dvomu, ne tudi, če nastane spor o veljavnosti učne pogodbe.

Vajenec se redno more zaposliti na podstavu učne pogodbe, ki se mora skleniti v osmih dneh po sprejemu učenca, ne šele po preteku preizkusnega časa, kajti poizkusni čas sam je treba že v pogodbi dogovoriti v okviru roka, ki ga določa § 262 (1. mesec). Pogodbo skleneta učni mojster in vajenec odnosno njegov zakoniti zastopnik, če sam še ni polnoleten. Pogodba se mora skleniti pri pristojni združbi, če ta nima področja preko dveh upravnih srezov, sicer pa se mora pogodba skleniti pri občini. Združba, ki se razteza preko dveh ali več upravnih srezov, sme samo na pod-

ročju dotičnega sreza oziroma mesta vpisovati učne pogodbe, na čigar področju ima svoj sedež. S tem pa ni okrajšana pravica združb sprejemati prijavo o sklenjenih učnih pogodbah, kadar se te sklepejo pri občinah, za kar so upravičene in pozvane po združnih pravilih. Pogodba se sestavlja na način, ki jo predpisujeta §§ 259 in 260 ter izdani formularij.

Dokler se ne predpišejo z ministrsko uredbo določila, koliko vajencev sme imeti posamezni mojster oziroma podjetnik (§ 257) in dokler se ne predpiše uredba o učnem času za posamezne stroke (§ 263), veljajo določila prejšnjih pravil obrtnih združb. Novih določil v tem smislu združbe ne morejo skleniti.

Po § 397 ob. z. je kazniv imetnik obrta:

1. ki ne skrbi za šolski obisk vajenca (§ 256, točka 2);
2. ki se mu pri pomočniškem izpitu dokaže, da svojih učencev ni poučeval v zadostni meri (§ 256, točka 3);
3. nima predpisano urejene delavnice za predpisani pouk (§ 256, točka 5.);
4. ki ne sklene učne pogodbe na način, ki ga predpisujeta §§ 258, 259, 260, 261;
5. sklene daljši poizkusni čas kakor en mesec;
6. zanemari dolžnosti, ki jih nalaga § 269 glede oskrbe vajenca.

Proslava 50-letnice obrtne nadaljevalne šole v Celju

V nedeljo 7. t. m. je slavila celjska občina nadaljevalna šola svoj zlati jubilej, 50-letnico ustanovitve. Proslava se je vršila v dveh delih, in sicer z razstavo šolskih izdelkov v prostorih Obrtnega doma in z akademijo v Mestnem gledališču.

Točno ob 8. zjutraj je otvoril gosp. dr. Alojzij Goričan, celjski župan in predsednik šolskega odbora obrtne nadaljevalne šole v Celju, ob navzočnosti lepega števila občinstva, obrtništa in obrtniškega naraščaja razstavo jolskih izdelkov v Obrtnem domu. Med navzočimi smo opazili zastopnika mestnega načelnika magistratnega direktorja g. Iva Subica, inšpektorja strokovnih šol v dravski banovini g. Mihaajla Presla, direktorja dvorazredne drž. trgovske šole v Celju g. Marinka, podpredsednika Okrožnega odbora obrtniških združenj v Celju g. Josipa Kirbiša, predsednika Slovenskega obrtnega društva v Celju g. Vinka Kukovca, predsednika celjske podružnice Društva jugosl. obrtnikov g. Stojana Holobarja, načelnika Trgovsko-obrtnih kreditnih zadrug v Celju g. Antona Lečnika in predsednika obrtniških združenj v Celju.

G. dr. Goričan je v kratkem, a jedrnatem nagovoru očital pomen razstave, ki je plod neumornega dela učiteljstva in obrtniškega naraščaja. Od prevrata se je šola pod spretnim in taktičnim vodstvom g. Joška Bizjaka razvila skoro do popolnosti, kar dokazujejo razstavljeni šolski izdelki. G. Bizjak je z ljubeznijo in razumevanjem priklenil nase obrtno mladino, ki vidi v njem svojega vzornega voditelja. Poleg njega in z njim roko v roki je deloval učiteljski zbor obrtne nadaljevalne šole, pa tudi celjsko obrtniško in njegove organizacije so podpirale šolo. Vsem tem faktorjem gre največja zahvala, da je celjska obrtna nadaljevalna šola ena najboljših v dravski banovini. Pozdravil je tudi navzočega kovaškega mojstra g. Antona Gregla, ki je kot vajenec obiskoval šolo takoj ob njeni ustanovitvi. Pozval je mladino, da naj se z ljubeznijo oklene svoje šole, kajti le v izobrazbi in delu bodi naš napredek.

Kiparski vajenec Podkrižnik Hinko je v imenu vajencev izročil gosp. Bizjaku lepo sliko »Pozdrav vajencev« z naslednjimi besedami:

Koliko nas je bilo vseh učencev Vaših, koliko nam ste dali dragocenih let, koliko ste nam dali vsem na pot v življenje, da pojdemo od Vas bogati, dobri v svet!

Zaman ni bilo Vaše neumorno delo, vzgojili ste počne delavne ste ljudi, to Vaše delo je tako veliko, lepo, da zanj vso hvalo nam izreči možno ni.

V vsem našem delu živel bo spomin najlepši na Vas, zato vse naše delo plodno bo, sinovi zvesti bomo vselej domovini, obljubljamob ob težkem Vam slovesu to.

Kot prav neznaten znak velike naše hvale izročam Vam to skromno delo naših rok, v spomin ga hranite še dolgo vrsto solnčnih, radostnih let, ki z njimi trud Vam plačaj Bog!

Vajenka modistka Anica Strouhalova je v imenu vajenk poklonila g. Bizjaku lepo sliko »Mak«, sreski šolski nadzornik g. Riko Pestevšek pa v imenu učiteljskega zbora relief »Vir in zahvala dela« kot znak spoštovanja učiteljskega zbora do svojega vodje.

G. Bizjak je vidno giniten sprejel poklonjena darila in se s prisrčnimi besedami zahvalil za toliko pozornost, rekoč: »Ze ob prevzemu vodstva šole sem se vas, draga mladina, oklenil z vso ljubeznijo in to ljubezen bom obdržal tudi v naprej, pa četudi bom izročil vodstvo drugi, mlajši moči. Bodite, dragi mi vajenci in vajenke, vedno zvesti domovini, naši lepi Jugoslaviji, bodite pošteni v besedi in dejanju, stremite po napredku in imejte vedno pred očmi, da boste s svojim vestnim delom koristili sebi in celokupnosti. Da smo dosegli tako lepe uspehe, gre največja zahvala učiteljskemu zboru. Lepo delo v šoli dokazuje, da ima obrtna nadaljevalna šola v Celju marljivo in izvrstno učiteljstvo, ki jamči tudi za naprej za procvet in napredek šole. Zahvaljujem se vsem mojstrom, ki so razumeli cilje in naloge šole, pošljali svoje vajence pridno v šolo, in želim, da bi tudi v bodoče vladala med šolo in

obrtniki najlepša harmonija. Zahvaljujem se tudi Vam, gospod inšpektor, ki ste vedno podpirali našo šolo in strelbi za njo prav očetovsko. Končno se zahvaljujem vam vsem, ki ste prišli, da s svojo navzočnostjo dvignete pomen današnje proslave.«

Inšpektor strokovnih šol v dravski banovini g. Mihaajlo Presl je čestital g. Bizjaku in učiteljstvu k doseženim uspehom in izjavil, da se je z veseljem udeležil današnje proslave šole, ki je na višku.

Sledil je ogled razstavljenih predmetov. V priložilo so bili razstavljeni šolski izdelki moškega in ženskega krojaštva, v učilni sobi izdelki prvih razredov, v dvorani v prvem nadstropju pa izdelki zadnjih razredov. Vsi posetniki razstave so se pohvalno izražali o razstavljenih predmetih in se čudili preciznosti in čistosti risb in drugih izdelkov. Naravnost presenečenje pa so vzbudile slike in portreti, ki jih je izdelal mizarški vajenec K. Jan, pa tudi kiparska dela kiparskega vajenca H. Podkrižnika. Oba sta izredna talenta, ki bosta lahko v teh strokah napredovala, ako bosta imela za to priliko. Podkrižnik dela v svoji stroki, za Jana bi pa bilo škoda, če bi se mu ne omočilo, da bi razvil svoj slikarski talent.

Ob 15. je prispel g. podban dr. Pirkmajer, ki si je ogledal razstavo in se pohvalno izrazil o njej.

Ob 16.30 se je pričela v Mestnem gledališču ob precej dobri udeležbi občinstva, zlasti pa mladine, akademija obrtnega naraščaja.

Po uvodu je župan g. dr. Alojzij Goričan otvoril akademijo z lepim nagovorom in ponovno izrekel zahvalo vsem, ki so s svojo poštrevnostjo in delom pripomogli k uspehom te izvrstne šole, zlasti pa neutrudljivemu in vestnemu vodji g. J. Bizjaku in učiteljskemu zboru. Vajenka Strouhalova je deklamirala pesem »K petdesetletnici obrtne nadaljevalne šole v Celju«, ki jo je zložil učitelj g. Fran Roš. Sledile so tri pesmi

mešanega mladinskega pevskega zbora obrtniškega naraščaja pod vodstvom strokovnega učitelja g. Peca Segule. Učinkovito so zapeli Premrlovo »Slovenska pesem«, Rajčičjevo »Domotnost« in Sattnerjevo »Nazaj v planinski raj«. Sledil je ljubek rajalni nastop vajenk, ki so pod vodstvom učiteljice gđ. Anice Flegove izvajale ples »Mladost — radost«. Mlade vajenke so izvedle to točko prav zadovoljivo.

G. Joško Bizjak, vodja obrtne nadaljevalne šole v Celju, je predaval o zgodovinskem razvoju šole. V dobi dolgih 50 let je bil tudi ta razvoj trnjeva pot in premostiti je bilo treba mnogo težav, predno je dosegla šola današnjo višino. Med drugimi je omenil tudi g. Vinka Kukovca, župana celjske okoliške občine in predsednika Slovenskega obrtnega društva v Celju, združnega komisarja g. Ignaca Založnika, g. Ivana Rebecka, prvega slovenskega župana celjskega, g. dr. Jura Hrašovca in današnjega župana g. dr. Goričana, ki imajo velike zasluge za to šolo, v kateri uživa danes pouk okrog 400 vajencev.

Sledile so zopet tri pesmi mladinskega zbora: Vodopivčeva »Vipavska«, dr. B. Ipavca »Leži polje ravno« in Adamičeva »V gozdu«. Mladinski zbor je izvajal vse pesmi precizno in dovršeno. Ta mladinski zbor je edini te vrste v naši banovini in zasluga zanj gre Slovenskemu obrtnemu društvu v Celju.

Vajenci so izvajali pod vodstvom učitelja g. Mihoša Preloga telovadni točki »Pozdrav telesni vzgoji« in preskoke čez mizo. Telovadni točki sta bili dovršeni in eksaktno izvedeni. Mladi telovadci so želi živahen aplavz.

Nad vse lepa je bila živa slika vajencev in vajenk, ki je predstavljala delo v šoli in mojstrovih delavnici.

Pri akademiji je sodeloval orkester Celjskega godbenega društva.

Šolskemu vodstvu, učiteljstvu in vajencem iskreno čestitam k lepo uspeli prireditvi z željo, da bi nas tudi v bodoče večkrat presenetili s tako lepimi točkami, in da bi obrtna nadaljevalna šola tudi v naprej stremela za napredkom.

Vajenci, njihove pravice in dolžnosti

Dobro obiskano zborovanje vajencev, vajenk, njihovih staršev in varuhov.

Zborovanje vajencev in vajenk in njihovih staršev ter varuhov, ki je bilo 5. maja v dvorani Delavske zbornice, je bilo nedvomno zelo potrebno ter aktualno, ker je bila udeležba tako lepa. Zbrali so se številni vajenci, vajenke in njihovi sattrši ali vauhi, bilo je pa tudi precej mojstrov.

Zborovanje je otvoril v imenu Strokovne komisije za Slovenijo, ki je sklicala zborovanje, g. J. Golmajer, ki je predsedoval. Dejal je, da je bila Strokovna komisija kot vrhovni forum strokovnega pokreta dolžna, da skliče zborovanje, predvsem zaradi novega obrtnega zakona, ki ga še vajenci ne poznajo dovolj, da bodo poučeni v svojih pravicah in dolžnostih, pa tudi zato, ker je v naši banovini nad 10.000 vajencev — samo v Ljubljani okrog 2000 — ki jih mora ščititi strokovna organizacija, saj se jim ne godi v splošnem baš dobro ter imajo mnogo zagovornikov. Strokovna komisija prejema dan za dnem nešteto pritožb vajencev ali njihovih staršev, da jih mojstri izkoriščajo; zato hoče SK že zaradi tega poučiti vajence o najvažnejših določbah obrtnega zakona s poljudnimi predavanji. Predsednik je predstavil predavatelja g. dr. Jelenca;

Predavatelj je povsem stvarno in poljudno razjasnil nekatere najvažnejše določbe novega obrtnega zakona, ki se tičejo vajencev.

Dolžnost staršev, odnosno varuhov vajencev je sicer, da se brigajo predvsem za vajence, a nad 10.000 vajencev predstavlja tudi važen čimtelj v gospodarskem in socialnem življenju, zato se mora za vajence brigati tudi splošnost. Ni vseeno, v kakšnih prilikah živijo vajenci, doraščajoči člani družbe, zato moramo skrbeti, da ne postanejo le dobri delavci, temveč tudi značajni in dobri člani družbe. V celovskih časih je bil vajenec kolikor toliko preskrbljen, saj je bil prav za prav družniški član mojstra, ker je imel hranilo, obleko in stanovanje pri njem, ko se je pa zrušil celovški red, so se pokazale slabše posledice obrtne svobode tudi v tem pogledu, da so bili vajenci bolj prepuščeni sami sebi. Zato je morala začeti uradovati država odnose med delodajalci in delojemalci ter tudi med mojstri in vajenci. Naš novi obrtni zakon je izšel predvsem zato, da

je izenačil obrtno zakonodajo, pa tudi zaradi tega, da uredi razmerje med delodajalci in delojemalci, torej se tiče tudi vajencev. A v tem pogledu se še ni povsem uveljavil, ker predvideva različne izvršilne naredbe, ki bodo šele izšle.

Ta zakon pa n. pr. ne predvideva kot je ta stvar urejena v Avstriji — da mora biti vajenec stalno pod zdravniško kontrolo. Ker je v splošnem interesu tudi delodajalcev, da je vajenec zdrav, je potrebno, da bi uvedla tudi pri nas stalna zdravniška kontrola za vajence pregleda, kar se lahko uvede upravno ob razumevanju namena socialne zakonodaje.

Važen je predpis č 253 o. z., ki določa, da se morajo ustanavljati posvetovalnice za izbiro poklica. Predavatelj je s praktičnimi primeri utemeljeval potrebo posvetovalnic. Potrebne bi bile zlasti zato, ker starši nimajo pregleda nad delovnim trgom ter se zato odloča za nekatere poklice preveč vajencev, kar je škodljivo zaradi tega, ker se s tem širi brezposestnost, padajo pa tudi mezde v istihi stroki zaposlenih delavcev. Delavska zbornica je že predložila glede ustanavljanja teh posvetovalnic primerne predloge na pristojna mesta.

Potrebno je tudi, da stopi čim prej v veljavo določba obrtnega zakona, ki določa, koliko vajencev sme zaposlovati mojster. Statistično je dokazano, da imajo mnogi mojstri zaposlenih preveč vajencev. Zdej je še prav za prav v veljavni odlok velikega župana, ki določa, koliko vajencev sme zaposlovati mojster, a se v praksi v splošnem ne izvaja. DZ je predlagala, da bi smeli mojstri zaposlovati na 2 pomočnika enega vajenca. Zdej imajo nekateri mojstri na 3 pomočnike po 10 do 15 vajencev.

§ 267 o. z. določa, da mora vajenec po prvem letu učne dobe prejemati primerno nagrado za delo, ki jo pa bi določilo šele pristojno ministrstvo. DZ je že vložila glede tega svoj predlog, pa tudi delodajalske zbornice so zavzele svoje stališče. Zelo potrebno je, da se reši to vprašanje, ker so zdej mnogi vajenci zlasti v mestih prepuščeni samim sebi, odnosno svojim staršem. Da izda ministrstvo naredbo o minimalni plači vajencev, je tudi v interesu mojstrov, ker imajo vajenci po zakonu pravico zahte-

Obrtniki!

Zavedajte se svoje stanovske dolžnosti in ne odlašajte s pristopom v za Vas tako potrebno in koristno posmrtniško ustanovo. Zahtevajte potpisniko in priložite znamko za Din 3.— za odgovor.

Isto tako prosimo vse tovariše obrtnike, ki so naši člani, da poravnajo pravočasno vse svoje zaostanke na zavarovalnici. Kdor nimaa v redu vplačanih prispevkov, nimajo njegovi sročbi v primeru smrti pravice do posmrtnine.

Obenem Vas prosimo, da pridobite vsaj enega člana, ki je Vaš znanec in prijatelj, za kar se Vam najtopleje zahvaljujemo.

»Obrtniška samopomoč«, reg. pom. blag. Ljubljana, Beethovnolva ul. 10 (palača Zbornice za TOI, prtiliše, levo).

vati nagrado za svoje delo ter jih lahko iztožijo. V tem primeru bi moralo odločati sodišče po svojem preudarku ter bi bili mojstri morebiti še bolj prizadevi. Sploh pa to stanje lahko povzroči mnogo nepotrebnih pravič.

Po določbi § 294 mojster ne sme odpuštili vajenca 3 mesece po izučitvi. Po določbah glede obrtnih strokovnih šol pa morajo dati mojstri vajencem za obiskovanje obrtne nadaljevalne šole prosti čas v okviru delovnega časa.

Ko je predavatelj raztolmačil razumljivo omenjene določbe, je naglasil, da je treba vse te odredbe, ki so zdej samo še na papirju, spraviti v življenje — v interesu splošnosti, kajti vajenca je treba tudi zaščititi; vajenci so naš naraščaj, zato moramo skrbeti, da bomo imeli zdrave, sposobne ter značajne delavce. — Odnosaji med delodajalci in vajenci morajo imeti podlago in ta podlaga mora biti zakonita.

Razvila se je zelo zanimiva in značilna debata. G. Jakomin je govoril, da je tudi zelo važno vprašanje, ki ga rešuje zakon o zaščiti delavcev, o delovnem času, vendar mnogi vajenci morajo delati čez delovni čas. Govornik je apeliral na mojstre, da naj ne izrabljajo vajencev. — G. Perdan, načelnik Združbe čevljarjev se je zavzel za čevljarске mojstre ter se pritoževal, da so zdej vajenci že preveliki gospodje. — V imenu vajencev je govoril g. Cuhar, ki je orisal težko življenje vajencev ter naglašal, kaj bi bilo treba storiti za nje. — G. Rebek, podpredsednik ZTOI, je naglašal, da sta in morata biti delodajalec in vajenec duša in telo in da ju ne sme nihče razdvajati ter hujskati vajencev, jih zapeljivati v posebne kaste. Če je potrebno govoriti o odnosajih med delodajalci in vajenci, se naj pogovore med seboj delodajalci in starši. Obrtnik ni izkoriščevalec, tudi on je delavec; v naši banovini je okrog 25.000 obrtnikov, kar dokazuje, v primeru s številom vajencev, da med obrtniki ni izkoriščevalcev. Zdej, ko propada industrija, se rušijo tovarniški dimniki, mali obrtniki še vedno vztrajajo ter delajo vzajemno s svojimi delavci. Obrtniki ne bodo sprejeli nobenega diktata glede vajencev. — G. F. Uraltnik, tajnik Delavske zbornice, je dejal, da mora in more obstojati soznanje med delodajalci in delojemalci samo na podlagi izvajanja zakonov in ne na podlagi kršenja. Nekdo mora spraviti zakone v življenje in ker jih ne morejo vajenci sami, jim morajo pomagati forumi, ki so poklicani ščititi delojemalce. Če bodo pa mojstri pripravljani poslušati nasvete strokovne organizacije in zahteve vajencev, tedaj bodo sklicali predavanje za nje. — Govorila je še delavka, mati vajenca, ga. Pečnikova, ki je zavrčala trditve, da so vajenci gospodje. Naglasila je, da mnogi mojstri ne vedo, da je vajenec tudi človek. Dejala je tudi, da se vajenci premalo nauče, ker morajo delati vse drugo, končno je pa apelirala na mojstre, naj uče in izobražujejo vajence ter se jim naj posvetijo, kolikor so dolžni.

Ko je g. Perdan še povedal, kakšni bi morali biti vajenci itd., je končno spregovoril še g. Golmajer, ki je ponovno naglašal, zakaj je bilo sklicano zborovanje in da se mora za vajence potegniti strokovna organizacija, ker pač nimajo svoje zbornice, kot obrtniki, nakar je zaključil zborovanje.

Napredek obrtništva je mogoč le v slogi!

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

Kaj je novega?

Doma

Veliko število požarov, ki so se v zadnjem času pojavili po naših krajih in ki so bili povzročeni bodisi zaradi ne previdnosti ali pa po zlobni roki, je privedlo do misli, da se uvede obvezno zavarovanje kmečkih in drugih domov. Ta novost bi bila zelo umestna, ker bi nesrečnim pogorelcem vedno olajšala položaj in ne bi bili navezani na javno milost, katera je zaradi omejenih denarnih razmer zelo skromna.

Rdeči križ v Ljubljani je priredil pretečeno nedeljo veliko poizkusno vajo na Kongresnem trgu. Poleg gasilcev, ki so sodelovali s protiplinskimi maskami zaradi demonstracije praktične uporabe njih pred občinstvom, so sodelovali tudi napadalniki aeroplani in so metali plinske bombe na mesto. Ljubljancem so tako imeli priložnost, spoznati način obrambe pred strupenimi plini, pa bi bilo potrebno prirediti take vaje tudi v drugih večjih krajih, da bi polagoma vsi kraji spoznali pomen in način praktične obrambe.

Sprememba v vladi. Ostarvko, ki jo je podal dosednji kmetijski minister Juraj Demetrovič je Nj. V. kraj sprejel in imenoval za novega kmetijskega ministra dr. Ljubomira Tomašiča, enega Demetrovičevih najbližjih sodelavcev. Poleg njega je bil imenovan za ministra brez portfelja dr. Budislav Grgur Anđeličević.

Novi carinski oddelki. Z odlokom finančnega ministra bodo odprti carinski oddelki v Remšniku, Pernici, Ljubljani, Mežici, Koprivniku in na Solčavi. Vsi bodo podrejeni glavni carinarnici Dravograd-Meža.

Nov vozni red na naših državnih železnicah bo stopil v veljavo 15. maja. Posebnih sprememb ni, vendar pa so na večjih progah izdatno zboljšane zveze, posebej proti Dolenski, Kočevju in Trzinu.

Monopolski dohodki v marcu so znašali 124.725.328,67 Din napram 134 milijonov 186.676,81 Din v istem mesecu prejšnjega leta. Največ prinaša tobak, in sicer 90.966.238,84 Din.

Palaco Delavske borze bo sezidala novoisadska mestna občina s stroški 4 milijonov dinarjev, katero vsoto je dobila pod amortizacijskimi pogoji za dobo 25 let od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.

Po svetu

Carinsko premirje je zopet na dnevnem redu. Kakor nam javljajo zadnja poročila iz Londona je med delegatom USA, Davisom in angleškim trgovskim ministrom Runcimamom dosežen načelen sporazum v pogledu carinskega pretraja z nekaterimi omejitvami, vendar pa o tem mora razpravljati še parlament. Vzglede je dober.

Kazensko preiskavo radi poizkušnega državnega prevrata je dovolil grški parlament proti bivšemu predsedniku Venizelosu in bivšemu ministrom Catehakišu in Plastirasu.

Češko-slovaška vlada je prepovedala uvoz 334 inozemskih časopisov, ker ogrožajo državno edinstvo. Ti listi večinoma pripadajo nemški narodno-socialistični stranki, drugi so komunistični.

Japonci napadajo Peking. Japonci so po krvavih bitkah v nekaterih krajih krenili proti Pekingu. V teh njihovih operacijah igrajo vidno vlogo aeroplani. Uradno sicer tega pohoda še ne priznavajo, vendar pa lahko pričakujemo, da bodo v najkrajšem času prišli z napadom na kitajsko prestolnico Peking.

Gandhi, ki je bil zopet zaprt, je ponovno izpuščen na svobodo, pa je izdal nalog, da se za 4 do 6 tednov preneha z nepokornostjo, ker upa, da bo prišlo do sporazuma med vlado in kongresom. Gandhi seveda zopet gladijuje in pije le vodo.

Prvi vojni ataše sovjetske Rusije polkovnik Venčov je prispejal v Pariz, da prevzame svojo novo dolžnost.

Obrtniki, vajenci in delavske organizacije

Obrtniki odločno protestirajo proti vmešavanju delavskih organizacij v njihovo zadevo

Ljubljana, 12. maja.

Nedavno se je začelo razpravljati o odnosih med mojstri in vajenci. Strokovna komisija, ki je sklicala zborovanje za vajuence, njihove roditelje, odnosno varuhe, se je dotaknila kočljivega vprašanja predvsem v točki glede odškodnine ali plače vajencem. V odgovor na to je snoči Obrtniško društvo v Ljubljani sklicalo sestanek v posvetovalnici ZDOI. Zborovanje so se udeležili poleg mojstrov raznih strok tudi vsi načelniki ljubljanskih obrtnih združenj, zbornico je zastopal tajnik dr. Pretnar, okrožni odbor obrtnikov pa g. Pristou.

Društveni predsednik g. Rebek je po pozdravu navzočih pojasnil in utemeljil namen sestanka. Najprej se je dotaknil poglavitja obrtnega zakona, ki določa odnose med vajenci in mojstri in v okviru katerega je tudi socialna zaščita vajenca. Našel je vse važne člene ter podal splošen pregled najvažnejših določil, ki se tičejo vprašanja, zaradi katerega so se zdaj zbrali. Na kratko je očrtal odnose med vajenci in mojstri za časa čehov, podarjajoč, da je bil tedaj vajenec mnogo bolj navezan na mojstra in da se je delu posvečala večja pozornost. Obrtniki se nočejo več vračati v stare razmere, zavedajo se, da jih vežejo zakonska določila glede vajencev, čutijo pa, da padajo tudi te žrtve tem bolj nanje. Ne izkoriščajo vajencev, ker se zavedajo, da je vajenec prav tako človek, toda upoštevati jo treba tudi žrtve mojstrov, ki jih doprinasajo za strokovno izobrazbo vajencev. Govornik je tudi odločno zavračal očitke, češ, da mojstri izrabljajo vajence in je mnenja, da

vajenci nimajo pravice do odškodnine, kakor tudi dijak, ki hoši v šolo, nima plače. Protestiral je tudi proti temu, da bi posegale delavske organizacije med mojstre in vajence ter omenjal, da ni res, da mali obrtnik izkorišča vajenca, kar je razvidno že iz statistike. V naši banovini je 25.000 obrtnikov, ki zaposlujejo le 8500 do 9000 vajencev, torej povprečno trije enega. Res pa je, da nekatere tovarne zaposlujejo preveč vajencev, dočim je takih mojstrov med obrtniki komaj 20. Očitki, da se vajenci pri obrtnikih slabo izučijo, ne drže, pač pa so slabo izučeni pomočniki, ki so se izučili v tovarnah.

Obrtniki se ne protivijo zakonski določbi glede odškodnine vajencev, protestirajo pa, da bi kdo skušal izrabiti to določilo. Zdal mnogo vajencev prejema višje nagrade, kot so odškodnine, ki jih je predlagala Delavska zbornica.

Po govoru g. Rebeka je govoril g. Krapež o odnosih med vajenci in mojstri in o dolžnostih oziroma žrtvah, ki jih trpe za vzgojo naraščaja. V debato so posegli še g. Perdan, Igljč in dr. G. Rebek je med drugim pojasnil, da bo društvo prirejalo predavanja za vajence v Vajenskem domu, ko bo urejen. Končno je spregovoril še dr. Pretnar, ki je podarjal, da je vprašanje glede odškodnine vajencem dobro rešeno in da so obrtniki storili celo več, kakor predpisuje zakon. Govoril je še g. Košak, na kar je bil sprejet predlog g. Urbasa, da OD skliče za četrtak 18. t. m. protestni shod zoper poseganje delavskih organizacij v obrtniška vprašanja.

Zahteve obrtništv

Ziri, aprila.

Dne 17. aprila t. l. se je vršila redna letna skupščina Skupnega združenja obrtnikov v Zireh ob skoro polnoštevni udeležbi obrtnikov. Zbornico za TOI je zastopal g. Fr. Igljč. Po običajnem dnevnem redu je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

1. Zahtevamo, da so skupna združenja obrtnikov obvezna za vse stroke. Odločno odklanjamo pokrajinska strokovna združenja, od katerih ima podeželski obrtnik le občutne izdatke, ne nudijo pa nič več koristi nego skupna združenja;

2. zahtevamo, da Zbornica TOI nastopi energično proti praksi, ki jo izvaja finančna kontrola v svrhu poizvedbe in višine prometa, katerega doseže posamezni obrtnik, ker ti organi navajajo navadno tako visoke številke o doseženem prometu posameznega obrtnika, da niti od daleč ne odgovarjajo resnici. Obrtnika hoče tak organ prepričati o pravilnosti od njega določene višine doseženega prometa. Čemu to, ko je vendar vsak obrtnik napovedal dohodnino pri davčni oblasti;

3. kar se tiče izvedbe obrtniškega zavarovanja, stojimo na stališču, naj bi se zavarovanje izvedlo ločeno po krajih. Zavarovanje naj bi bilo razdeljeno na več razredov; vsekakor pa stojimo na stališču z ozirom na težke gospodarske prilike, v katerih se nahaja obrtništv, da se zavarovanje odloži na boljše čase, ker bi mali obrtnik v sedanjih razmerah ne mogel plačevati tozadevnih prispevkov. Sicer pa naj bi se napravil nekaj osutek o obrtniškem zavarovanju, o katerega umestnosti in upravičenosti bi se obrtništv moglo izjaviti;

4. Zbornica za TOI se naproša, da posreduje zaradi šikan, ki se izvajajo nad malimi podeželskimi mlinarji. Prav tako naj ugovarja proti temu, da bi se izvedla kaka pristojbina na mlino in žage. Enako naj se proti kmečkim mlinom obrtni zakon mlo izvaja. To resolucijo je skupščina soglasno sprejela. Menim, da smo si v tem oziru vsi enih misli, da je treba predvsem pokrajinska združenja ukiniti ali bi pa posledno vse stroke morale imeti pokrajinska združenja. V tem slučaju bi

imeli recimo v Ljubljani lepo število pisarn, katere bi seveda podeželski obrtniki povečini le sami vzdrževali. Da to ni v interesu obrtništv, je vsakomur jasno, zato je popolnoma upravičena zahteva, da Zbornica taka pokrajinska prisilna združenja takoj ukine ter članstvo pridruži k skupnim združenjem.

Omenim naj še vprašanje obrtniškega zavarovanja. Ta stvar je tako važna, pa tudi težko izvedljiva, da je treba velikega preudarka, preden se kaj gotovega določi. Gledati moramo, da ne bo obrtniško zavarovanje več škodovalo podeželskemu obrtniku nego koristilo. Upravičena se mi zdi bojazen, da bi zasnovano zavarovanje koristilo le nekaterim, drugim bi bilo pa le v breme, ker imamo slabe izkušnje z OUZD. V sedanjih razmerah premnogi podeželski obrtnik ne bo zmožgel tozadevnih novih bremen in bi imel stalno rubežen. Zato je tudi umestno, da se obrtništv boji prisilnega zavarovanja.

Sicer nas pa življenjska izkušnja uči, da obrtnik itak vsak slučajni preostanek naloži v svoje obrtne ustanove. Zdi se mi, da mestni gospodje ne razumejo v kako težkih razmerah se danes nahaja podeželsko obrtništv, pa je zato tudi v tej zadevi dolžnost poklicanih faktorjev, da upoštevajo zahteve podeželskega obrtništv, ker nam nalagajo vedno nova bremena, ne da bi nas vprašali ali zmoremo ali ne.

H. Cankar,
predsednik Skupnega združenja obrtnikov v Zireh.

Zlorabe s ponodbami za državne dobave

Finančni minister je izdal sledečo objavo:

V večjih slučajih doslej je finančno ministrstvo ugotovilo, da se pri ponodbah za razne državne dobave, ki jih omenja točka 5. člana 79. Pravilnika o delu računovodnega odseka pri ministrstvih, vrše različne zlorabe na ta način, da posamezniki predlagajo oblastvom takzv. uslužne ponudbe: po-

nudbe, navadno tri, včasih tudi več, od katerih pa je le ena pravilna, dočim so vse druge fiktivne in predložene le s ciljem, da se edino pravemu ponudniku omogoči delo.

Radi tega dajejo trgovci in obrtniki med seboj eden drugemu blanko podpisane izvode ponudb, na katerih potem tisti, ki želi delo, izpolni cene po svoji volji, pa take sam predloži s svojo, seveda najnižjo ponudbo merodajnemu oblastvu.

V vsakem od takih dokazanih slučajev je bilo dognano, da so ponudbene cene bile višje od stvarnih tržnih. Zaradi tega ni bila oškodovana le država, nego tudi vsi oni podjetniki, ki ne uporabljajo takega načina, da bi prišli do dela.

S ciljem, da bi se ta nemoralna in škodljiva praksa preprečila, opozarjamo vse trgovce, obrtnike in druge pridobitnike, da bo vsakdo, kateremu bi v bodoče bilo dokazano poslovanje na ta način, izključen na podlagi čl. 99. Zakona o državnem računovodstvu iz sodelovanja pri državnih dobavah na vsem teritoriju Kraljevine, pa tudi v slučaju najnižje ponudne vsote.

Lovro Pičman proti dr. Pretnarju

Tožba Lovra Pičmana proti dr. Josipu Pretnarju, tajniku ZTOI se vleče od razprave do razprave. Po prvi razpravi je bilo danes že drugo nadaljevanje, pa še vedno ni prišlo do sodbe, ker je obravnava spet preložena na nedoločen čas.

Te dni se je na štev. 28. pred sodnikom Goslarjem razpravljalo tudi o tožbi kolarskega mojstra Kunstlerja Albina, ki toži dr. Pretnarja kot uničevalca njegovega delavniškega kredita, češ, da je dr. Pretnar govoril, da ta zanj ni obrtnik, ki se hodi pod Tivolj izprehajati. Pičma Ivan Šimenc je izjavil, da je trditve nekje slišal, Kunstler je pa obširno razložil, da so se ti očitki o njem že dolgo raznašali, a ni vedel od koga. Da to govori dr. Pretnar, je izvedel šele pred kratkim na Zidanem mostu, ko so se peljali v Brežice ali Celje. Sodnik Goslar je Kunstlerja zavrnil s Kunstlerjevo pisмено izjavo, kjer je Kunstler izrečno trdil, da je dr. Pretnar že tudi v Logatcu 18. decembra 1932 iznašal inkriminirane trditve. Pičma Milko Krapež in Franc Igljč sta obširno opisala nemire na zborovanju v Logatcu, kjer je nekdo potegnil celo nož in se je čul tudi vzklík: »Ven z glavjarjem.« Nemir je delala skupina g. Pičmana, vodje akcije za ločene zbornice, kar dokazuje dejstvo, da je takoj nastal mir, ko je prišel govoriti Pičman. Oba sta slišala dr. Pretnarja, ko je dejal Pičmanu, naj pogleda »Obrtni Vestnik« in ga toži, ker mu očita razne afere. Inkriminiranih besed o hujskariji Milko Krapež ni slišal, pač pa je Franc Igljč izjavil, da je on sam rekel napram Pičmanovi skupini, da je to, kar delajo na zborovanju, navadna hujskarija. Milko Krapež in Franc Igljč sta tudi slišala dr. Pretnarja, ko je pozval Pičmana, da bi lahko vplival na ljudi, da se pomirijo, a Pičman je na to zaklical dr. Pretnarju, naj bo tiho, ker žre za njih žulje. Pičmanov zastopnik dr. Lokar je predložil še vabilo, s katerim je bil Pičman povabljen na zborovanje v Logatec, ter prepis dopisa ZTOI, kjer je govor o plačanih agitatorjih. S tem je bila današnja razprava končana.

Obrtniška samopomoč v Ljubljani

mi je izplačala po smrti očeta g. Trebše Anitona, tesar, mojstra v Mariboru, Studenca, pripadajočo posmrtnino točno in kulantno, zaradi česar je dolžnost, da se temu uglednemu in za obrtnike koristnemu društvu s tem najprejreje zahvaljujem.

Istovčasno priporočam to, posebno v današnjih težkih časih tako prekoročno in važno ustanovo vsem obrtnikom.

Krško, dne 10. maja 1933.

Trebše Marija
posestnica in soproga tesar, mojstra

Mnenja

naših čitateljev

Trbovlje. Prosim, da priobčite v prvem listu sledeči članek za katerega resnico v polni meri odgovarjam.

»Ni bil moj namen, nekaj napisati za «Obrotni vestnik», resnici na ljubo in javnosti v vednost pa sem primoran odgovoriti na dopis Obrtnika z dne 5. maja, kjer z velikim pompom opisuje ustanovni občni zbor Društva jugoslovenskih obrtnikov, podružnice Trbovlje.

Podpredsednik gospod Guček, ki je na prošnjo vodil celo zborovanje, se je upal med drugim tudi izraziti, da dosežanje obrtno društvo ni ničesar delalo, kar bi bilo za korist in izobrazbo obrtništva, s čimer je v prvi vrsti samega sebe pač slabo klasificiral, ker je bil več let njegov predsednik, in istotako so bili skoraj vsi glavni vodje novega društva ves čas tudi funkcionarji v starem obrtnem društvu. To se vidi, s kako demagogijo so pričeli delati, seveda je to po njihovih mazorih glavni dobrotit za pravič obrtništva. Ključem vam: roke proč od našega Obrtnega društva, ki je ves čas obstojalo pravilno in pošteno zagovarjalo koristi našega stanu, vsaj ta čas, kar mi jaz pred sodim. Ne blagajte torej druge, da ne boste sami v blatu utonili. Čemu se je zahvalil za njihovo delo navzočim zaslužnikom trboveljske občine, je pač njemu in meni najbolj znano, ker je imel pred očmi edino svoje osebne koristi, ki so se mu tudi na škodo drugega zaslužnikom izplačale. V koga se je gospod Guček v zadnjem svojem govoru obregnil, da so se v staro Obrtno društvo vmešavali neobrotniki, mi ni znano prošim, pa želim, da to jasno prihodnjic pove ali misli s tem mogoče gospoda Pavlina ali gospoda Pretnarja. Na dan torej z besedo, da se spoznamo!

Gospod Holobar je med drugim omenjal, da so v okrožni odbor imenovani samo pristaja skupne zbornice, pa se čudim, da mu ni navzoči gospod Malgaj pojasnil, da je edini on iz Trbovelj imenovan od zbornice v upravo kot aktivni član, nasprotno je pa znano vsem obrtnikom iz Trbovelj, da je on glavni činitelj in ustvaritelj novega društva. Čemu zopet ta demagogija, ki vendar ni na mestu? Končno še vprašam gospoda Gučeka koga sumnič, da se obrtnika ne hote ni izobrazilo, da bi se zavedal svojih stanovskih dolžnosti? Morda zopet staro Obrtno društvo? To so besede pač za vaše pripadnike, ki vam zaenkrat verjamejo, dokler ne bodo prišli do spoznanja, kdo je pravi in pravični voditelj obrtništva. Z besedo torej na dan, da se enkrat za vselej takša sumničenja razkinkajo! Prihodnjic še kaj več, ker imam še mnogo gradiva.

Miloš Rozin, Trbovlje.

Važne odredbe

Oprostitev malih obrtnikov od davka na poslovni promet

Po členu 8., točka 12, zakona o davku na poslovni promet, so prosti tega davka mali obrtniki, ki imajo največ 2 stalna pomočnika ali uslužbenca. Gre tu najprej za vprašanje, če spadajo tudi učenci pod izraz «uslužbenca». To pa nikakor ne more biti. Saj bi vendar zakoni rabil besedo učenci in ne uslužbenca, če bi hotel učence izenačiti z uslužbenca. Določba zakona: »2 stalna pomočnika ali učenca« bi bila povsem ne-logična, saj 2 učenca nista to, kar sta dva pomočnika. Saj so učenci zato pri obrtniku, da se obrti učijo, ne pa, da delajo kakor pomočnik. Število učencev torej ne vpliva na prostost obrtnika od davka na poslovni promet. Obrtnik ne plačuje tega davka, če ima največ 2

stalna pomočnika. Namesto besede pomočnika pa rabi zakon v istem pomenu še besedo uslužbenca.

Obrtnik, ki zaposluje največ dva pomočnika, pa ne plačuje tega davka, če tudi dela na zalogo in prodaja stvari lastnega izdelka. Saj ima po obrtnem zakonu pravico, da sme prodajati blago, katero je izdelal. Zato sme tak obrtnik imeti tudi prodajalniški lokal. Bistveno za oprostitev od davka je le to, da prodaja predmete, katere je samo z 2 pomočnikoma izdelal.

Upravno sodišče v Celju je pomorno razsodilo v navedenem smislu.

Izdajanje potrdil o plačanih davkih

Pri reviziji šolnine se je pokazalo, da je mnogo oseb dobilo izkazila od davčnih uprav, da nimajo nobenih davčnih dolgov, zaradi česar jim ni bilo treba plačati takse po tar. št. 318a.

Da se to v bodoče ne bo več zgodilo, je davčni oddelek finančnega ministrstva poslal navodila finančnim ravnateljstvom, na podlagi katerih bodo morale davčne uprave pri izdajanju izkazil o višini davkov in o plačanem davku pregledati ne samo, ali obstoje dolgovi na ime prosilca izkazila, temveč tudi, ali ne obstoje dolgovi na kakšno drugo ime osebe, nasproti kateri je prosilec bodisi solastnik ali pa užitkar. Ker se taki primeri opažajo pri vseh oblikah davkov, najpogosteje pa pri pridobitni, izvzemski družbeni in uslužbenki davek ter davek na rente po čl. 71. zakona o neposrednih davkih, bodo davčne uprave pazile, da bodo v prijavih za odmero davka razen imena, za katero se ta odmera vrši, točno navedena tudi imena vseh lastnikov odnosno solastnikov in zakonitih užitkarjev z označbo deleža, s katerim so udeleženi. V to svrhu bodo davčne uprave pri izdajanju izkazil pregledale register odnosno kartoteko.

Takse za menične proteste

Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal pojasnilo o plačevanju takse za primer, da kaka oseba, oziroma denarni zavod na en dan izroči sodišču več protestov zaradi neplačila ali neprevzema menice. Pojasnilo pravi, da je treba v takih primerih na podlagi § 6. uredbе o protestnih registrih in o nagradah za izvršitev protestov plačati samo enkrat takso za prošnjo (bodisi, da je pismena ali ustmena) v znesku 5 Din po tar. št. 17. zakona o sodnih taksah. Takso za protesta pa je treba plačati za vsako menico posebej, in sicer v iznosu in na način, ki ga predpisuje tar. št. 60. zakona o sodnih taksah.

Obrtno nadaljevalno šolstvo v Ljubljani

(Nadaljevanje)

Obrotno nadaljevalna šola za umetne in moške oblačilne obrti v Ljubljani na Prulah.

Šola je bila ustanovljena leta 1909 in prideljena nemški deški ljudski šoli na Vrtači. Spočetka sta bila dva razreda, skupaj 168 vajencev. Na šoli sta bili tudi dve delavnici, ena za čevljarje, druga za krojače. V naslednjem letu (šolsko leto 1910-11) je imela šola že 6 razredov, med temi 2 razreda za vajenke. Zanimivo za tisto dobo je to, da so že precej v prvih letih obiskovali gojenčiči tovarne, kar je bilo za nazorni pouk v njihovih strokah zelo važno (ogledali so si tovarno za usnje in papirnico v Vevčah). Ob sklepu leta pa je bila razstava.

V septembru leta 1911 je bila otvorena nova osnovna šola na Prulah, kamor se je preselila tudi strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti, a le moški oddelek, dočim je ženski oddelek ostal še nadalje na nemški šoli. V tem šolskem letu so se tudi razredi ločili po obrtih. Posebej čevljarji, krojači in umetni obrti.

Svetovna vojna je prekinila obrtne šole v Ljubljani za 6 let (na deželi ne — tam se je vršil pouk naprej). Leta 1920-21 se je ta šola zopet otvorila z 8 razredi. (Dva razreda krojačev, trije razredi čevljarjev in trije razredi za umetne obrti). Sedaj šteje šola 11 razredov, ki so ločeni po obrtih. Od leta 1925-26 ima šola vseskozi po 11 razredov.

Število učencev je letos 230. Število učnih moči je bilo v posameznih letih po prevratu od 10 do 15, zadnja leta povečini 12 ali 13.

Na zavodu se poučujejo sledeči predmeti: v pripravljalnem razredu učni jezik, pisanje, računstvo, risanje. V ostalih razredih pa obrtno-trgovski predmeti: obično spisje, obrtno računstvo, obrtna kalkulacija, obrtno knjigovodstvo in pa strokovno risanje, skupno torej pet predmetov. Krojači in čevljarji se bavijo poleg strokovnega risanja in kalkulacije še s praktičnim delom t. j. z izdelovanjem čevljev in oblek (in sicer v tretjem razredu).

Učni uspehi v posameznih letih so bili razmeroma ugodni.

Število učencev je bilo lansko leto 1931-32 od 240 učencev 200 sposobnih in 40 nesposobnih učencev.

Letos je od 249 učencev 236 iz Ljubljane in 13 učencev iz okolice.

Ženska strokovna in nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti, Sv. Jakob.

Šola je bila ustanovljena leta 1910. Tega leta se je namreč na že obstoječi

strokovno nadaljevalni šoli za umetne in oblačilne obrti na Vrtači otvoril ženski oddelek šole z enim razredom in z eno vzporednico. Ze prihodnje leto pa se je ta oddelek razširil na 2 razreda in eno vzporednico. Od leta 1914-20 je bil tudi na tem, kakor na vseh obrtno nadaljevalnih šolah v Ljubljani, pouk ukinjen. Po prevratu leta 1920 se je šola preselila v postopje dekliške šole pri Sv. Jakobu, kjer razpolaga s primernimi učilnicami.

Dočim je imela šola v letih 1920-21 pa do 1926-27 po 6—8 razredov, ima od leta 1927-28 dalje redno vsako leto po 12 oddelkov. Skupno število gojenk se giblje med 250 in 350 na leto. Število učnih moči stalno narašča od 8, v letu 1920-21 pa do 17, v letu 1932 pa 33.

Na zavodu se poučujejo sledeči predmeti: računstvo in kalkulacija, obrtno spisje (raba poštnih in železniških tiskovin, vloge na oblastva, listine, tiskovine na bolniške blagajne, policijo, davkarijo), dalje državnoznanstvo, stvarnoznanstvo, nauk o nošah, dekorativno risanje, strokovno risanje in šivanje perila.

Učni uspehi so v nekaterih razredih vsako leto prav dobri, v drugih zadostni, povprečno so uspehi zadovoljivi.

Skoraj vse učenke se uče obrta v Ljubljani, kakih 20—30 gojenk se redoma prijavi tudi iz okolice.

Te zadnje radi strokovne izobrazbe, ki jim jo splošno obrtno nadaljevalne šole v okolici ne nudijo.

Učenke so ločene v razredih po strokah: krojačice, šivilje za perilo in modiste.

(Dalje prihodnjic.)

Vprašanje odškodnine vajencem

V naslednjem priobčujemo predlog Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ki ga je poslala ministarstvu za socialno politiko in narodno zdravje v Beogradu in ki se glasi:

1. Delodajalec, ki daje učencu za čas učenja hrano in stanovanje, mu ni dolžan dati v drugem in tretjem letu nikake nagrade, v četrtem letu pa je dolžan dati mu 10% najnižje povprečno zavarovalne dnevnice za delavsko zavarovanje.

2. Delodajalec, ki ne daje za časa učenja učencu stanovanja in hrane, je dolžan dati mu v drugem letu 10%, v tretjem 30%, v četrtem pa 80% plače, ki je ugotovljena na enak način, kakor pod točko 1.

3. Delodajalec, ki daje učencu hrano brez stanovanja, mora dati učencu minimalno plačo v višini ene tretjine, a delodajalec, ki daje učencu stanovanje brez hrane, mu mora dati odškodnino v višini 2/3 iznosa navedenega pod točko 2.

4. Ako delodajalec da vajencu obleko in jo je vajenec sprejel, se zniža učencu pravica do odškodnine za vrednost obleke.

Banska uprava objavi vsako leto najnižje povprečne zavarovalne dnevnice delavskega zavarovanja.

Te določbe ne tangirajo dogovora glede odškodnine za učente v smislu § 240, točka 8 ob. z.

Borza

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljana. Amsterdam 2306.51—23.1587, Berlin 1342.36—1353.16, Bruselj 799.13 do 803.37, Curih 1108.35—1113.85, London 193.64—195.24, Newyork ček 4841.59 do 4869.85, Pariz 225.88—227, Praga 170.90 do 171.76, Trst 300.01—303.41 (premija 28.5%). Avstrijski šiling v privatnem kliringu 8.80—8.90.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih: Pariz 20.38, London 17.50, Newyork 439, Bruselj 72.10, Milan 27.20, Madrid 44.30, Amsterdam 208.10, Berlin 121.30, Dunaj 57.25, Praga 15.42, Varšava 58.05, Bukarešta 3.08.

Mestna hranilnica

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3, s podružnico na Miklošičevi cesti št. 13, je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji.

Ima vlog nad 430.000.000 Din, rezervnih zakladov pa nad 10 milijonov dinarjev.

ljubljska

Za pupilne naložbe pa sodni depozitni oddelek, za varčevanje mladine izdaja domače hranilnice, za pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute najkulantneje. Ta posel opravlja v svoji podružnici na Miklošičevi cesti. Telefon centrale št. 2016 in 2616, podružnice št. 2367, poštni čekovni račun centrale št. 10.533, podružnice št. 16.138.

Uradne ure za stranke so od 8—12.

OBRTNA BANKA V LJUBLJANI

CENTRALA: KONGRESNI TRG 4

PODRUŽNICA: LJUTOMER

Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Telefon št. 2508

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodnejše, vezane vloge po dogovoru primerno višje